

Skutky 5,17-26

1.

Vítejte, bratři a sestry, ve fakultní kapli o *Velikonocích L.P. 2012!* Velikonoční období tvoří sedm velikonočních týdnů. Klene se přes dva měsíce, v nichž budeme číst velikonoční texty (jejich vztah k velikonočním bude samozřejmě volnější a volnější) a zpívat velikonoční písně (ty se budou, Kamile, opakovat!); naše slavení večere Páně by měla provázet velikonoční preface, případně další liturgická propria. Západní i východní katolická církev namnoze čte ve velikonočních dnech na místě starozákonních čtení perikopy ze *Skutků apoštolských*. Už Velikonoce, tedy ne až teprve Letnice, jsou dny zrodu Církve. Kniha apoštolských skutků ovšem nemá v *evangelických církvích* moc dobrou pověst. Důvod je nasnadě: *Reformační pavlovství* se nemohlo nevymezit vůči *katolickému petrovství*. Schematicky by se dalo říci, že protestantismus se zavrtává ho hloubky, zatímco katolicismus se rozprostírá do šířky. Skutečnost, že druhou a delší část knihy Skutků ovládne právě *Pavel*, na věci moc nemění: Pavel Apoštolských skutků není Pavel apoštolských listů, není to Pavel hlubokomyslný theolog, nýbrž Pavel misijní stratég a církevní organizátor. O faktickou rehabilitaci Apoštolských skutků se zasloužili v druhé polovině minulého století letniční křesťané. Našli tu, co postrádali v LUTHEROVĚ nebo BARTHOVĚ paulinismu: mocné vanutí Ducha, konkretizované do uzdravování a mluvení jazyky, kterážto charismata mainstreamová theologie omezila – alespoň co do jejich obecného rozšíření – na období apoštolské církve: obdarované prý zvláštními dary, „dona specialia ecclesiae primitivae“.

2.

Historka, kterou jsme četli, je z rodu historek, jak se říkávalo, kalendářových. Kdybychom četli dále, dočetli bychom se podstatnější věci: veleknězovu žalobu: *Navzdory našemu zákazu jste svým křesťanským učením naplnili celý Jeruzalém a z nás udělali viníky Ježíšovy smrti*, apoštolskou obranu: *Boha je třeba poslouchat, ne lidi*, velikonoční evangelium in nuce: *Ježíše, kterého jste vy ukřižovali, Bůh našich otců vzkřísil a vyvýšil na svou pravici* a fundamentálně-theologický argument rabínské theologie: *Bud' je křesťanské hnutí z Boha, a pak je marné proti němu cokoli podnikat, protože bychom bojovali proti Bohu, nebo je z lidí, a pak je zbytečné se jím zabývat, protože se dříve nebo později rozpadne samo*. Ale perikopa končí tam, kde končí, a já se jí hodlám jako farář dát limitovat. Jak jste si jistě všimli, opět jsem přehodil první a druhé čtení, text hutný a text řídký. Je čas na strong drink, je čas na soft drink. Dopřejme si pro jednu sladkou limonádu jedné historky z počátků Církve.

Poměr mezi židovskou synagógou a křesťanskou církví je rozehraný, stále není jasné, jak jejich koexistence dopadne. Židovský Jeruzalém je rozdělen na strany, doslova řecky „hereze“. Stranou zavlíých pronásledovatelů Ježíšových učedníků ovšem není strana, kterou jsme si z evangelií navykli považovat za stranu protivníků Ježíšových. Židovskými exponenty protiježíšovství a protikřesťanství nejsou ve Skutcích farizeové, laičtí theologové té doby, nýbrž *saduceové*, kněžská aristokracie, ultrakonservativní tradicionalisté. Farizeje tu reprezentuje vůdčí osoba jejich liberálního, tolerantního křídla, RABBI GAMALIEL, vnuk věhlasného rabbi Hillela. – Saducejskou nenávisť vůči Ježíšovi motivuje evangelista Lukáš, autor Skutků, prachsprostou lidskou *závistí*. Jako kdybychom si v církvi navzájem nezáviděli úspěchy, těžce nenesli neúspěchy vlastní a škodolibě se neradovali z neúspěchů cizích! Nebo opravdu registrujeme návštěvnost našich bohoslužeb méně než TV Nova či Prima svoji sledovanost? – *Apoštolové*, nejsou jmenování, snad všech dvanáct?, jsou v krátké době podruhé zatčeni a drženi v městském vězení, zřejmě v nějakém sklepe veleknězova paláce. „*Vězení* už jaksí patří ke křesťanství,“ konstatoval ve svých vězeňských textech – vyšly

posmrtně pod titulem *Úzkost a naděje* – čelný prvorepublikový funkcionář Akademické YMCA JAROSLAV ŠIMSA. Nebo tu větu napsal DIETRICH BONHOEFFER? Věznění byli i JAN HUS nebo starozákoník Komenského evangelické bohoslovecké fakulty profesor Miloš Bič. Své vězně mají i čeští katolíci a pravoslavní: nacistickým a komunistickým vězněm byl pozdější pražský arcibiskup JOSEF KARDINÁL BERAN, mučedníkem pravoslavný biskup GORAZD (MATĚJ PAVLÍK). Kdo z výše jmenovaných vyvázl, vyvázl proto, že se zhroutil nebo alespoň nalomila totalitní hrůzovláda. Apoštoly vysvobodil z vězení *anděl Páně*, který se mezi nimi v noci nečekaně objevil (přišel? přiletěl?), otevřel jim dveře vězení a vyvedl je ven. Místo dobré rady, na jaký ostrov Monte Christo se následně mají uchýlit, je pošle na známá místa zpátky do práce. „*Jděte znovu do chrámu a zvěstujte lidu ta slova života.*“ Nezasáhl přece do jejich života proto, aby zachránil soukromníky pana Petra a Jana, nýbrž proto, aby apoštolé Petr a Jan mohli pokračovat v misijním kázání, v evangelizaci. – *Jeruzalémský chrám* ještě není zbořen (ani Ježíšovými výroky ani římskými legiemi), není pustý, ještě funguje. Nemohu alespoň nenadhodit myšlenku, že – alespoň podle Skutků – tím prvním navazovacím místem pro křesťanské zvěstování byl chrám, kostel, tedy prostor kultu; po něm pak přišly synagogy, domy Knihy, jako druhé navazovací místo. Co jsme se jako studenti naposmívali „posvátnému prostoru“ páně profesora SMOLÍKA... Evangelium je tu nazváno opisem „*slova života*“. Letniční skupina, která si dala jméno „*Voda života*“, se zřejmě inspirovala právě tady. – Apoštolové bez váhání, bez uvažování, bez vyptávání uposlechnou a za úsvitu je zase vidíme učit v chrámě náhodně tam shromážděné Židy. *Úsvit*, doba Ježíšova vzkříšení, představuje „nejkřesťanštější“ čas pro křesťanskou bohoslužbu; *učení* je přímo klasické synonymum pro křesťanské kázání nejen v jeho doktrinární, ale i v jeho kerygmatické podobě. Obojí je nám vzdálené. Kdo z nás by vstával s prvním kohoutím zakokrháním a který student a učitel by si neoddechl, když zazvoní školní zvonek? (U nás na fakultě nám citelně chybí. Vzpomínám, jak se jím v Heidelbergu museli řídit i věhlasní profesori – po jeho zazvonění jim jinak uctíví němečtí studenti nedovolili přetáhnout vyučovací hodinu o více než dvě tři věty.)

Další líčení dostává rysy burlesky. Na jeruzalémské radnici se chystá soud. Velerada se už sešla v soudní síni, zbývá jen přivést apoštoly. Ale ouha, soudní poslové najdou – k údivu nejen svému, ale i k údivu vězeňských strážců, kteří netuší žádnou zradu – vězení prázdné. Anděl si zřejmě nejenom otevřel dveře žaláře, ale také je za sebou pečlivě zavřel – prostě anděl. Nikdo pro to nemá žádné plausibilní vysvětlení. Vzápětí se dostavil jiný posel se zprávou, že hledání – mám říci uprchlí? – vězni byli spatřeni v chrámu, kde pokračují v „maření dozoru státu nad církví“, slovy komunistického proticírkevního paragrafu, lidově zvaného „mařena“. Stráž tam tedy pro ně dojde a za asistence svého velitele je dovede před veleradu k novému výsledku. Opatrně, beze stopy násilí, protože se nachází v defenzívě: není pánem situace a není si jista ani před jeruzalémským lidem. Že nedojde k žádnému násilí z druhé strany, nemusím dodávat. Dobré, že?

3.

Všechno je dnes jinak: směrem k lepšímu i směrem k horšímu.

Co je dnes *lepší*? Nikdo nás nebude zavírat do žalářů ani cel předběžného zadržení, nikdo nám nebude zakazovat šířit Ježíšovo učení, natož aby si předsevzal nás vyhubit. A pokud bychom chtěli vidět v prvním schizmatu (KARL BARTH!), totiž rozchodu Božího lidu Staré a Nové smlouvy, synagogy a církve, předobraz budoucích rozdělení církve, pak i tady musíme konstatovat nápravu: Nekážeme proti sobě, nepoštváváme proti sobě své věřící. Kdybychom si z nějakých důvodů (jakých? třeba k šestistému výročí mučednické smrti M.Jana Husa v roce 2015?) chtěli pronajmout katedrálu svatých Víta, Václava a Vojtěcha,

zřejmě by nám ji k tomu současný pražský arcibiskup se souhlasem příštího nekatolického (?) prezidenta mláďák propůjčil.

Co je dnes *horší*? Ať už bychom kázali na Hradčanech nebo dejme tomu na Vyšehradě, sotva by to někoho vzrušilo. Kdyby bylo vše řádně ohlášené, proč ne; ostatně církevní akce se snad nemusejí ohlašovat. Do (inovovaných) večerních televizních Událostí bychom se nedostali. Co je zvěstování ukřižovaného a vzkříšeného Krista proti korupci na ministerstvu nějakého toho rozvoje, proti rozpadu jedné vládní strany nebo proti korunovému zvýšení ceny litru benzínu u českých čerpacích stanic? – Evangelium je dnes stejně jako bylo tenkrát slovo života, ale abys je dnes vůbec pochopil, natož předal dál, musíš na ně jít vyzbrojen gadamerovskou či ricoeurovskou hermeneutikou. *Boha sluší poslouchat, ne lidi* je premisa každého skutečného teologa vždy a všude, ale co to konkrétně znamená, se dozvíš snad v přednáškách z theologické etiky. Kde máš šanci Boha vůbec zaslechnout, ti zase povědí v přednáškách z biblické theologie. Zda také v přednáškách z filosofie a religionistiky, o tom se vedou, jak známo, spory. Atd. Atd.

Návrat do prvotní naivity není možný, tak jako není možný návrat do první církve (jak o něm snili reformátoři), do dětství křesťanské víry (jak o něm sní konvertité). Dětství člověka nebývá vždy tak šťastné, jak se má obecně za to. Dobře víme, že si svá dětská léta idealizujeme. A přesto nám je vzpomínka na ně vděčným zdrojem posily a inspirace. Raná, nebo, jak říkával AMEDO MOLNÁR, *mladá církev*, jako by zůstala v našich očích věčně mladou. Jako takovou ji milujeme, i když tušíme, že leccos bylo už tenkrát jinak, než jak nám to její historici vylíčili. Amen.